

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 7675/2021
29.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Јелице Бојанић Керкез и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Жарко Продановић, адвокат из ..., против тужене „Erste Bank“ ад Нови Сад, чији је пуномоћник Ђорђе Ђокић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 1187/21 од 23.08.2021. године, у седници одржаној 29.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 1187/21 од 23.08.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Сомбору Гж 1187/21 од 23.08.2021. године и пресуда Основног суда у Врбасу П 400/20 од 01.06.2021. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је ништава одредба члана 7. тачка 4. и члана 7. тачка 6. уговора о дугорочном стамбеном кредиту број .. од 18.09.2007. године, закљученог између парничних странака, а које гласе: „пре пуштања кредита у коришћење плати банци провизију у износу од 0,5% од износа одобреног кредита на име накнаде за обраду кредитног захтева, одобрење и администрирање кредита“ и „пре пуштања кредита у коришћење плати банци накнаду у износу од 1,75% од износа одобреног кредита на име премије осигурања код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита“, и да се тужена обавезе да тужиоцу на име неоснованог обогаћења – наплаћене накнаде за обраду кредитног захтева, одобрење и администрирање кредита исплати износ од 5.323,00 динара са законском затезном каматом почев од 28.09.2007. године па до исплате и 18.630,00 динара са законском затезном каматом од 28.09.2007. године па до исплате на име наплаћене накнаде за премију осигурања код Националне корпорације за осигурање стамбеног кредита, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 41.300,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врбасу П 400/20 од 01.06.2021. године, ставом првим изреке, утврђено је да је апсолутно ништава одредба члана 7. тачка 4. уговора о дугорочном стамбеном кредиту број .., закљученог између тужиоца и тужене, дана 18.09.2007. године која гласи: „пре пуштања кредита у коришћење плати банци провизију у износу од 0,5% од износа одобреног кредита на име накнаде за обраду кредитног захтева, одобрење и администрирање кредита“. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име неоснованог обогаћења – наплаћене накнаде за обраду кредитног захтева, одобрења и администрирање кредита исплати износ од 5.323,00 динара са законском затезном каматом, почев од 28.09.2007. године па до исплате. Ставом трећим изреке, утврђено је да је апсолутно ништава одредба члана 7. тачка 6. уговора о дугорочном стамбеном кредиту број .. закљученог између тужиоца и тужене, дана 18.09.2007. године, која гласи: „пре пуштања кредита у коришћење плати банци накнаду у износу од 1,75% од износа одобреног кредита на име премије осигурања код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита“. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име неоснованог обогаћења – наплаћене накнаде за премију осигурања код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита исплати износ од 18.630,00 динара са законском затезном каматом почев од 28.09.2007. године па до исплате. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 77.716,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате.

Пресудом Вишег суда у Сомбору Гж 1187/21 од 23.08.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду жалбених трошкова.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права и предложила да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, на основу одредбе члана 404. Закона о парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је са туженом банком закључио 18.09.2007. године уговор о дугорочном стамбеном кредиту број Тужиоцу је одобрен кредит у износу од 13.500 евра у динарској противвредности по средњем

курсу банке на дан пуштања кредита у коришћење. Побижаним одредбама уговора корисник кредита се обавезао да пре пуштања кредита у коришћење, плати банци: провизију у износу од 0,50% од износа одобреног кредита на име накнаде за обраду кредитног захтева, одобрење и администрирање кредита, накнаду у износу од 30 евра у динарској противвредности на име накнаде за обраду кредитног захтева код НКОСК, накнаду у висини од 1,75% од износа одобреног кредита на име премије осигурања код НКОСК. Основни подаци о кредиту, преглед битних елемената отплате кредита и план отплате, од 18.09.2007. године, садрже укупан износ накнаде и других трошкова које клијент треба да плати у току полагања, односно одобравања и реализације уговора о кредиту у износу од 26.319,73 динара. Предметни кредит је реализован тако што је тужилац дана 28.09.2007. године туженој на име накнаде за обраду кредита исплатио износ од 5.323,09 динара, на име накнаде НКОСК износ од 30 евра или 2.365,82 динара и на име премије осигурања кредита код НКОСК износ 18.630,82 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев закључујући да је банка, пребацивањем трошкова обраде кредита и трошкова осигурања стамбеног кредита код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, на корисника, нарушила начело савесности и поштења из члана 12. Закона о облигационим односима, као и начело једнаке вредности давања из члана 15. истог закона, па су предметне одредбе уговора ништаве, на основу одредбе члана 105. Закона о облигационим односима. По мишљењу нижестепених судова, оваквим поступањем тужене, тужиоцу је остао непознат механизам по коме се добија висина трошкова, тужиоцу није достављена документација, понуда или било какво обавештење на основу које би био упознат са условима кредита у ситуацији осигурања код НКОСК и трошковима који због тога проистичу. Због тога су нижестепени судови тужену обавезали да тужиоцу исплати предметне износе са припадајућом каматом, у смислу одредбе члана 210. и 214. Закона о облигационим односима

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 103. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да је уговор ништав, ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Одредбом члана 1065. Закона о облигационим односима прописано је да се уговором о кредиту банка обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава одређене трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закључења уговора о кредиту произилази из члана 43. Закон о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камате и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“, бр. 57/06 која се примењује од 01.10.2006. године) која је важила у време закључења предметног уговора о кредиту од 18.09.2007. године. Овом одлуком се прописује јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито на основу кредитних послова, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке (тачка 1. став 1.). На основу одредаба тачке 5. ове одлуке може се закључити да понуда банке, која се односи на кредите, треба јасно и недвосмислено да садржи следеће податке: податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 1.), као и податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 2). Наведени подаци треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијента ниједног тренутка не доведу у заблуду што се тиче било ког елемента тих података (тачка 5. став 2.) и достављени клијенту на начин прописан упутством из тачке 11. ове одлуке (тачка 5. став 3). Поред тога по одредби тачке 7. став 2. наведене одлуке, при закључивању уговора о кредиту банка уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате кредита, као и преглед битних елемената тог кредита који садрже податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и оне који се не укључују у тај обрачун. Подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе су: износ кредита, период отплате, номинална каматна стопа, ефективна каматна стопа, укупан износ камате која се плаћа у току коришћења кредита, укупан износ других трошкова које клијент треба да плати у току коришћења кредита и износ отплатне рате (тачка 7. став 2. Одлуке).

У конкретном случају, тужиоцу су на дан закључења предметног уговора, уручени Основни подаци о кредиту који садрже укупан износ накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту од 26.598,81 динара, као и преглед битних елемената отплате кредита који садржи податке о износима тих накнада, а ти износи су предмет овог спора. То значи да су, наведеним документима, тужиоцу, у предуговорној фази, на јасан и недвосмислен начин предочен износ дугованих трошкова и накнада по предметном кредиту. Правно је ваљана одредба уговора о кредиту којом се корисник кредита обавезује да плати банци премију осигурања код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, под условом да је та обавеза јасно предочена кориснику кредита у предуговорној фази, исказивањем ове врсте трошкова у понуди банке, што је овде случај. Банка није дужна да корисника кредита упозна са структуром и начином обрачуна, како премије осигурања кредита, тако и трошкова обраде кредита, јер ниједним прописом није предвиђена таква њена обавеза.

На основу изложеног, спорне уговорне одредбе уговора о кредиту закљученог између парничних странака нису ништаве у смислу одредбе члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, па не постоји обавеза тужене да тужиоцу врати износе које је примила на име извршења обавезе из тих уговорних одредби, на основу одредбе члана 104. став 1. истог закона.

На основу изнетог Врховни касациони суд је преиначио нижестепене пресуде и одбио тужбени захтев као неоснован.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези члана 163. став 2, 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку, припадају

трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то: на име састава образложеног поднеска од 25.11.2020. године у износу од 9.000,00 динара, за заступање на једном одржаном рочишту у износу од 10.500,00 динара, на име састава жалбе у износу од 18.000,00 динара, према важећој Адвокатској Тарифи у време предузимања тих парничних радњи („Службени гласник РС“ бр. 37/2021 од 14.04.2021. године) и трошкови судске таксе на жалбу и одлуку по жалби од по 1.900,00 динара. Трошкови ревизиског поступка нису досуђени, јер тужена захтев за накнаду тих трошкова није тражила.

На основу члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**